

Kvinde eller Mand.

Vi har modtaget følgende:

Kvinden skabt af manden.

Studie af en kvinde.

Aschehaug & Co., Kristiania. — I København hos
H. Hagerup.

Denne bog har i løbet af nogle måneder oplevet seks oplag. Det beviser ialfald, at den har slået ned i sindene og vakt bevægelse der. Den er ble't „vårens begivenhed, et splittelsens tegn, en brandfakkel slynget ind i et krudtmagasin“, hedder det i norske anmeldelser.

Bogen er „en studie“ i anledning af tyskeren Dr. Otto Weiningers psykologisk-filosofiske værk: „Geschlecht und Charakter“. Weininger var jøde af fødsel. Han skrev sit vældige værk, da han var 24 år gammel og dræbte sig kort efter, at det var færdigt. Han tidlig udviklede, genifyldte liv var samlet i dette værk. Og han døde for det „på det at det skulde leve“.

„En frygtelig bog“, siger August Strindberg, „som dog sandsynligvis har løst det sværeste af alle problemer. — Jeg stavede, men han satte sammen. Voila un homme!“

Weininger siger i forordet til „Geschlecht und Charakter“, at „denne bog vil rykke forholdet mellem kønnene ind i et nyt lys“.

Hans teori er denne: Der er *intet absolut mandligt* individ og *intet absolut kvindeligt*. I hver mand er noget af kvinde, og i hver kvinde noget af mand. Der gives utallige trin mellem mand og kvinde — seksuelle mellemformer. Ethvert individ har så meget af kvindeligt, som det mangler af mandligt. — Enhver kvinde er da altså en blanding af mand og kvinde, og faktorerne Q. og M. i forskellige forhold, f. eks. Q. 90, M. 10, Q. 70, M. 30. Kvinder, som har mere af elementet mand i sig end 49 eller i højden 50, er sjældne.

For Weininger er denne menneskeslægts deling i mand og kvinde livets store fordærvelse og ulykke. Han sætter en *neutral fællestype* som det store mål. „Men det er mandens type, som skal og må nås. Kvinden må udryddes som kvinde“ —.

„Da manden blev seksuel, skabte han kvinden. Kvinden er mandens skyld“ (Weininger). Kvinde må altså forsvinde; men for at det kan ske, må manden bli *kysk*. Det er Weiningers strenge Krav.

„Kvinden er sexualitetens præstinde, siger han; hun vil manden som middel til lyst eller til barn, og hun vil benyttes af manden som middel, som en ting, et objekt. Som hans ejendom vil hun

behandles, forandres og omformes af ham efter hans forgodtbefindende“. Men ingen har lov til at lade sig bruge som middel i en bestemt hensigt. Derfor skal manden modstå kvindens begjær, det er hans pligt.

At manden blir *kysk*, og at kvinden som kvinde udryddes af jorden, det er altsaa det mål, Weininger stiller menneskeslægten. Han skriver derom tilslut: „Men allerede Augustin måtte, da han forlangte kyskhed af alle mennesker, høre den indvending, at i det tilfælde vilde menneskeheden inden kort tid være forsvunden fra jorden. I denne frygt ligger ikke alene en uendelig vantro på den individuelle udødelighed og et evigt liv for den sædelige individualitet, den er ikke bare fortvivlet irreligiøs, men man beviser dermed tillige sin kleinmodighed og mangel på evne til at leve udenfor flokken . . . Dersom den i sig selv udødelige moralske personlighed havde kraft nok i ham, så besad han mod til at se denne konsekvens i øjnene; han vilde ikke frygte for den legemlige død og ikke for sin manglende tro på det evige liv søge det jammerlige surrogat i visheden om slægtens vidrebeståen. — Sexualitetens benægtelse dræber blot det legemlige menneske, og det kun for at give det åndelige den fulde tilværelse“.

Men hvad vilde nu egentlig talt Weininger opnå med denne sin teori og Tolstoj, som har hævdet lignende tanker i „Kreutzer-Sonaten“? „Ja, en del af de stærkeste og bedste personligheder vilde måske følge dem og samle en liden fanatisk tilhængerskare om sig, som vilde lyde det store bud om kødets fornægtelse; men masserne, den store hob, de mindst udviklede, de vilde leve sit liv som før, efter naturens og drifternes bud. Og man vil kun opnå at fratage slægten dens bedste og ædlest elementer. Men vilde det være til dens gavn?“

Sådan er det. Men bortset fra konsekvenserne indeholder Weiningers bog tanker, som vi ikke kan komme udenom, og som angår os i høj grad. Det er spørgsmaalet, om han har ret eller uret i sin kritik af kvinden som menneskevæsen, og dernæst, om hun skal bli *mere* mand end hun nu er eller *mere* kvinde. Thi vel kan hun ikke bli *helt* mand eller *helt* kvinde, men dog *mere* end nu.

„Egentlig er der kun to typer af kvinder, siger Weininger, moderen og elskerinden (die Dirne), men begge er kun lave driftsvæsner. I visse henseender står hetæren over moderen. De i åndelig henseende højst udviklede kvinder, alle, som på nogen vis blir muse for manden. hører til kategorien Dirne — kvinden er først og sidst koblersk for sig selv eller andre og kan ifølge sin natur (sexualitetens præstinde) ikke være andet“. Hendes opdragelse i vor tid er også netop anlagt på